

อุตริมนุสธรรม

The True Doctrine of Penetration

เนื่องในโอกาสบำเพ็ญกุศล ๑๐๐ วัน เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

หลวงพ่อบุช ฐานิโย

อุทิศถวาย พระราชสังวรญาณ (พุทธ ฐานิโย) วัดป่าสาลวัน จ.นครราชสีมา

☐ พุทธวาทะ

“ทุกข์ในอริยสัจจ์ ๔ เป็นทุกข์อยู่ในจิตใจของคน คนที่ถูกกระทบอารมณ์หรือถูกความวิปโยค พลัดพราก ถูกความกระทบกระเทือนต่างๆ แล้วทำให้จิตใจหวั่นไหวผิดปกติ เกิดทุกข์ใจขึ้นมา อันนี้เป็นทุกข์อริยสัจจ์ แต่ทุกข์ในพระไตรลักษณ์เป็นกฎธรรมชาติ กฎธรรมชาติของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ มีเกิดขึ้น ทรงตัวอยู่ แล้วก็สลายตัว”

ณ โอกาสนี้ จะได้อัญเชิญธรรมกถาอันเป็นคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาแสดงเพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญาของท่านพุทธศาสนิกชน ผู้สนใจในการฟังธรรม เราได้อินพระท่านแสดงธรรมที่ไหน ท่านก็บอกว่า บัดนี้ จะได้แสดงธรรมะคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีพระองค์ไหนสักองค์หนึ่งที่บอกว่า อาตมาจะมาแสดงธรรมะของอาตมาเอง ทำไมจึงต้องอ้าง ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ก็เพราะเหตุว่า ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็น “อุตริมนุสธรรม” เรียกว่า “ธรรมอันสูงยิ่งของมนุษย์” ซึ่งเป็นธรรมที่มนุษย์จะฟังได้ฟังถึงด้วยการพากเพียร หรือด้วยการบำเพ็ญเพียรภาวนา ขวนขวาย ในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งเป็น “สุปฏิปันโน” ถ้าฟังแต่เราจะเรียนเอา จำได้ มันก็ไม่ยาก และเราก็ต้องเรียนตามคัมภีร์ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงสอน ดังนั้น เราเชื่อมั่นว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง คือ รู้อริยสัจจ์ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้วนำธรรมะนั้นๆ มาสอนประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ ตลอดทั้งมรรค ผล นิพพาน ธรรมะที่เราเรียนเราจำกันมาก็ดี พระนามาเทศน์ก็ดี เป็นธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงสอนและเป็นความรู้ของพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น เราไปเลียนแบบอย่างท่านมา ฉะนั้น พระพุทธองค์ที่แสดงธรรม ท่านไม่กล่าวว่า บัดนี้อาตมาจะมาแสดงธรรมะคำสอนของอาตมาให้โยมฟัง ที่ไม่พูดอย่างนั้นก็เพราะกลัวว่าจะเป็นอาบัติปาราชิก เพราะอวดอุตริมนุสธรรม

การที่ว่าจะแสดงธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า อ้างถึงพระบรมศาสดา คือ ธรรมะนั้น ไม่ใช่ของเรา เราไม่ได้รู้เอง เรารู้จักพระพุทธเจ้า จึงหาหลักฐานอ้างอิง

๑. เพื่อป้องกันมิให้ตัวเองเป็นอาบัติปาราชิก
๒. เพื่อแสดงความเคารพการวาระในพระบรมศาสดา

เราปฏิญาณตนถึงพระพระพุทธเจ้าว่าเป็นสภะที่พึ่งที่ระลึก ก็เพราะเราเลื่อมใส เราพอใจในธรรมะ คำสอนของท่าน เรารับเอาคำสอนของท่านมาประพฤติปฏิบัติ เรารับเอาท่านเป็นพระบรมศาสดา เรารับเอาท่านเป็นครูอาจารย์สั่งสอน ดังนั้น เราจะทำอะไรก็ต้องอ้างอิงถึงพระพุทธรูปเป็นหลักฐาน พยานเสมอ เพื่อให้ปวงชนทั้งหลายมีความรู้ ความเข้าใจ ซาบซึ้งในธรรมะคำสอนนั้นๆ

ทีนี้มีปัญหาว่า ธรรมะคำสอนนี้ ธรรมะที่เราเรียนเรารู้กันนี้ ที่พระนามาทศนี้ มิได้ เฉพาะที่พระพุทธรูปอุบัติขึ้นในโลกเท่านั้นหรือ หรือจะถามว่า “พระพุทธรูปกับพระธรรมใครเกิด ก่อนกัน” อันนี้มีพวกนักถกเถียงกันเล่นๆ ที่เล่นที่จริง เขาถามว่า “พระพุทธรูปกับพระธรรมนี้ ใครเกิดก่อนกัน” คำตอบก็คือ “พระธรรมเกิดก่อนพระพุทธรูป” เพราะว่าธรรมะ คือ กายกับใจของเรา โลก คือ แผ่นดิน ดิน ฟ้า อากาศ ต้นไม้ ภูเขา รถ เรือ หรือสภาวะทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกนี้ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ สิ่งที่ปรุงแต่งขึ้น สิ่งที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ดิน ฟ้า อากาศ ภูเขา รถ เรือ หรือสิ่งต่างๆ แร่ธาตุ วัตถุต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ ทั้งบนดินและใต้ดิน คน สัตว์ สิ่งทั้งหลายเหล่านั้น เป็น ธรรมะเกิดก่อนพระพุทธรูป

ในเมื่อเรายอมรับว่า “กายกับใจ” (นามรูป) หรือสภาวะต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้เป็นธรรมะ ทางฝ่าย “สภาวะธรรม” ซึ่งเป็นสิ่งที่มีมาแต่ดั้งเดิม บิคามารดาของพระพุทธรูปเกิดก่อน พระพุทธรูป กายกับใจเป็น “สภาวะธรรม” ในเมื่อพระพุทธรูปก็มีสภาวะธรรม คือ “กายกับใจ” เกิด จากพระบิดาพระมารดา ก็เกิดจาก “สภาวะธรรม” ดังนั้น “สภาวะธรรม” คือ ธรรมะที่เป็นเองโดย ธรรมชาตินั้น เกิดก่อนพระพุทธรูป

ทีนี้พระพุทธรูปเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รู้ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค “ทุกข์” ที่ พระพุทธรูปตรัสรู้ตามหลักของทุกข์อริยสัจนั้น หมายถึง ทุกข์ที่เกิดขึ้นกับใจคน ทุกข์ในอริยสัจ เป็นทุกข์ที่มีสิ่งที่รับรู้ หมายถึง ผู้ที่มีกาย มีใจ มีร่างกายแล้วก็มีจิตใจ เมื่อผู้ที่มีร่างกายมีจิตใจก็ย่อมมี ความทุกข์ ความทุกข์ที่ปรากฏขึ้นในจิตใจ ยกตัวอย่าง เช่น โคนคำ เจ็บใจ แล้วก็เกิดทุกข์ ทุกข์ใจ โคนคำหนี ไม่พอใจ ก็เกิดทุกข์ “ทุกข์” อันนี้ที่เกิดเพราะความไม่พอใจ ท่านเรียกว่า “ทุกข์อริยสัจ” ที่พระพุทธรูปตรัสรู้ ซึ่งแตกต่างจาก “ทุกข์” ในพระไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อันนั้นที่ใช้ คำว่า “ทุกข์” เหมือนกัน ทุกข์ในอริยสัจ ๔ นี้ ก็ “ทุกข์” เหมือนกัน

แต่ “ทุกข์” ในอริยสัจ ๔ เป็น “ทุกข์” อยู่ในจิตใจของคน คนที่ถูกกระทบอารมณ์หรือ ถูกความวิบวาท พัดปรก ถูกความกระทบกระเทือนต่างๆ แล้วทำให้จิตใจหวนไหวผิปกติ เกิด ทุกข์ใจขึ้นมา อันนี้เป็น “ทุกข์อริยสัจ” แต่ทุกข์ในพระไตรลักษณ์เป็น “กฏธรรมชาติ” กฏ ธรรมชาติของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ มี “เกิดขึ้น ทรงตัวอยู่ แล้วก็สลายตัว” ใครจะรู้ก็ตาม ไม่รู้ก็ ตาม ฝนตก แดดออก ความเปลี่ยนแปลง เดี่ยวแดด เดี่ยวมืด เดี่ยวสว่าง เป็นกฏของพระไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ภาวะวัตถุต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ มวลสารที่เกาะกลุ่มกันเป็นก้อนใหญ่โต กฏ ธรรมชาติของเขาก็มี ปรากฏตัวขึ้น แล้วก็ทรงตัวอยู่ ในที่สุดสลายตัว นี่เป็น “กฏธรรมชาติ” ของ

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อาการหลังนี้ใช้ไปนานๆ มันก็เก่าคร่ำคร่าทรุดโทรม จนกระทั่งสุดท้ายที่เราจะซ่อมแซมหรือรักษาเอาไว้ได้ มันก็พังสลายตัวไป อันนี้เป็นลักษณะของทุกข์ในพระไตรปิฎก ซึ่ง เป็นไปตาม“กฎธรรมชาติ” อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เพราะฉะนั้น สาธุชนพึงทำความเข้าใจในคำว่า “ทุกข์” ทุกข์ในอริยสัจจ์เป็นทุกข์ที่ผู้มีกาย มีใจ เป็นผู้รับรู้ทุกข์อันนั้น แต่ทุกข์ในพระไตรปิฎกเป็น “กฎธรรมชาติ” ของ “สภาวะธรรม” มีเกิดขึ้น ทรงตัวอยู่ แล้วก็ดับไป ภาษาพระพุทธเจ้าท่านเรียกว่า “อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”

อนิจจัง ไม่เที่ยงเพราะเปลี่ยนอยู่เสมอ ทุกขัง เพราะทนอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ อนัตตา ไม่เป็นตัวของตัวเอง ใครจะรู้ก็ตามไม่รู้ก็ตาม เขาย่อมเป็นไปอย่างนั้นตาม “กฎธรรมชาติ” ของเขา ทุกสิ่งทุกอย่างตกอยู่ในกฎของพระไตรปิฎก คือ “กฎของธรรมชาติ” ถ้าหากว่าเรายึดสิ่งใดว่าสิ่งนี้ คือของของเรา ถือว่าเราเป็นเจ้าของซึ่งสภาวะทั้งหลาย เขาเป็นไปตาม “กฎธรรมชาติ” แต่เราเอาจิตใจของเราสอดแทรกเข้าไป ไปยึดมั่นถือมั่นโดยความเป็นเจ้าของ ในเมื่อสิ่งนั้นมีอันเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เราไม่ชอบ มันก็เกิดขัดใจเรา เมื่อเกิดขัดใจเรา ตัวเปลี่ยนแปลงนั้นเป็น “ทุกข์” เป็นทุกข์ในพระไตรปิฎก แต่ตัวที่เราเอาจิตใจเข้าไปสอดแทรกแล้วมันขัดความประสงค์ของเรา เกิดทุกข์ขึ้นมา ตัวนั้นเป็น “ทุกข์อริยสัจจ์” นี้ก็อ่าน “ทุกข์” ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้ ดังนั้น เพื่อแก้ทุกข์ซึ่งเป็นทุกข์อริยสัจจ์ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้พิจารณาว่า เรามีความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความแก่ ความเจ็บ ความตาย ไปไม่ได้

ทีนี้เมื่อพูดถึง ความแก่ ความเจ็บ ทุกข์ คนเราไม่ชอบ แก่ เจ็บ นั้น เป็น “กฎธรรมชาติ” ของพระไตรปิฎก เกิดมาแล้วต้องเจ็บ ต้องแก่ แต่ถ้าเราเอาใจของเราไปขัดกับกฎของธรรมชาติ แก่ ไม่อยากแก่ เกิดทุกข์ทันที เจ็บ ไม่อยากเจ็บ เกิดทุกข์ใจทันที ถ้าหวั่นวิตกว่าเราอาจจะถึงความตายก็ยิ่งทุกข์หนัก ทุกข์เกิดขึ้นเพราะแก่ เจ็บ ตาย เป็นเหตุ

แก่ เจ็บ ตาย เป็นกฎธรรมชาติที่จะต้องเป็นไปอย่างนั้น แต่เราไปแสดงตนเป็นผู้มีอำนาจเหนือกฎธรรมชาติเสีย เราจึงเอาใจเข้าไปสอดแทรก เข้าไปขัดจ้วงหะต่างๆ ที่เรารู้แล้วว่ามันขัดไม่อยู่ พอถึงแก่แล้วมันจะแก่ไปตามธรรมชาติของมัน เวลาเจ็บก็เจ็บไปตามธรรมชาติของมัน เวลาจะตายก็ตายไปตามธรรมชาติของมัน แต่เรายังไม่รู้ซึ่ง เราจึงไม่รู้จักปล่อยวาง เมื่อไม่รู้จักปล่อยวาง ก็เอาจิต หรือความรู้สึก กิเลส อุปาทานของเราเข้าไปขัดขวาง พอไปขัดขวางเข้าแล้วก็เปรียบเหมือนกับเครื่องจักรที่กำลังหมุนตัวๆ อยู่ แล้วเราก็ตอดมือเข้าไป ลองคิดดูซิว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นอย่างน้อยก็นิ้วขาด ข้อมือ ฉันทิ กฎธรรมชาติ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่เขาหมุ่นไปตามธรรมชาติของเขานั้น เราเอาจิตใจของเราเข้าไปสอดแทรก เข้าไปขัดขวาง เอาความรู้สึกของเราไปขัดขวาง อย่างน้อยก็ต้องโดย โคนอะไร ความเศร้าใจ คือ ทุกข์อริยสัจจ์นั่นเอง นี่กฎธรรมชาตินั้นเป็นอย่างนี้

เมื่อก่อนที่จะขึ้นธรรมสาสน์นี้ มีท่านผู้หนึ่งแนะว่า อยากจะให้พูดถึงเรื่องความตาย เรื่องของความตายนี้ ถ้าโดยธรรมชาติแล้วเราก็ตายกันมาเรื่อยๆ ตายจากเด็กมาเป็นผู้ใหญ่ ตายจากผู้ใหญ่มา

เป็นคนแก่ ตายจากแก่มาเป็นคนห่อม จากห่อมแล้วก็เป็นคนเปลี้ย ลูกเดินไปไหนมาไหนไม่ได้ อยู่กับที่ ในที่สุดก็ต้องตาย ที่นี้ความตายของคนเรานี้ ตายจริงกับตายเล่น ตายจริงที่หมายถึงวิญญาณ ออกจากร่างไปแล้วไม่ยอมกลับมาสร้างอีกเลย อย่างที่ใครๆ เขาตายกันอยู่คายนั่น ที่นี้ลักษณะที่ เปรียบเทียบด้วยการตายนี้ เอาละ อาตมาจะขอยกเรื่องของตนเองมาเล่าสู่ฟัง อันนี้ก็เล่าตามความ สั้นที่สั้นไป ขอใช้คำว่า “สั้น” ถ้าจะใช้คำว่า “นิมิต” หรือเป็นสิ่งอื่นๆ หากว่ามันผิดพลาดไปก็ขอแปล ลมต่ออันตราย เพราะพระอวตอตุตริมมุตตรธรรมที่ไม่มีในตัวต้องอาบัติปาราชิก อาตมาก็กลัวปาราชิก เหมือนกัน จึงใช้คำว่าสิ่งที่จะเล่านี้เป็นเรื่องความสั้น

มีอยู่ครั้งหนึ่ง เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๔๘๓ – ๒๔๘๘ อาตมาภาพป่วยเป็นวัณโรค ในช่วงที่ กำลังป่วยเป็นวัณโรคอยู่นั้น ครูบาอาจารย์ เช่น ท่านอาจารย์สั้น เป็นต้น ท่านก็สอนให้ภาวนา ส่วน ใหญ่จะภาวนาถึง “ความตาย” อยู่มาวันหนึ่ง เกิดความอยากรู้ อยากเห็นอะไรขึ้นมา ก็มานึกว่า ไหนๆ เราก็จะตายอยู่แล้ว เพราะว่าเป็นวัณโรคนี้ไม่มีใครที่จะรักษาให้หายได้ เหมือนกับที่เราเป็น โรคมะเร็งกันในปัจจุบันนี้ พอใครเป็นเข้าแล้วก็คิดว่ามันไม่หาย มีแต่ตายลูกเดียว ในทำนอง เดียวกับอาตมาป่วยในสมัยนั้น ในความรู้สึกของจิตใจ ก็รู้สึกว่าจะตายอย่างเดียวเท่านั้น ไม่รอดพ้น จากความตาย

แต่ยังมีความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาอีกอย่างว่า ก่อนที่เราจะตาย เราควรจะได้รู้ว่าความตาย คือ อะไร พอตกลงใจอยากจะรู้ว่า “ความตายคืออะไร” วันนั้นตั้งใจนั่งสมาธิดูความตายอยู่ตั้งแต่ ๓ พุ่ มจนกระทั่งถึงตี ๓ ในช่วงขณะที่นั่งพิจารณาดูความตายอยู่นั้น บางทีก็พยายามนึกว่า ความตายคือ ความขาดสิ้น สูญสิ้นชีวิตอินทรีย์ วิญญาณออกจากร่าง หยุดหายไป อะไรก็ว่ากันไปตามที่เราคิดได้ บางทีก็นึกบริกรรมภาวนา มรณังฯ ๆ ความตายๆ ๆ อยากจะรู้จักความตาย ตั้งแต่ ๓ พุ่ มจนกระทั่งตี ๓ จิตสงบแม้แต่นิดหนึ่งไม่มี เพราะตอนนั้นความอยากมันรุนแรง มันอยากรู้ อยากเห็น พอภาวนาไปแล้ว เมื่อไรมันจะรู้จะเห็นสักที ความอยากมันเป็นกิเลสมาปิดบัง แม้แต่จิตจะสงบก็ไม่มี

ลงผลสุดท้าย พอถึงตี ๓ แล้ว มันรู้สึกเห็นดเห็นน้อยเพลี้ย ความคิดมันก็บอกว่า เออ วันนี้ไม่ สำเร็จ นอนพักก่อนก่อน พอนึกว่าจะนอนพักก่อนเท่านั้น ในใจนี้ก็ฝันขึ้นมา บอกว่า มีอย่างที่ไหน เขาอนตายกันทั้งบ้านทั้งเมือง ท่านจะมานั่งตาย มันจะตายได้อย่างไร นี่ มันฝันขึ้นมาอย่างนี้ ที่นี้ พอฝันขึ้นมาอย่างนี้ เอา ถ้างั้นก็นอนตายซิ เสร็จแล้วก็ต้องนอนตาย

พอนอนไปๆ ก็กำหนดคลุมหายใจ เกิดหลับขึ้นมา พอเคลิ้มๆ วิญญาณที่มีอยู่ในร่างก็ทำท่า สว่างขึ้นมาในระหว่างทรวงอก พอเกิดสว่างแล้ว มันก็แสดงการออกมาจากร่าง มันออกมาพร้อมกับ ลมหายใจ เพราะในขณะนั้น เราอยู่ที่ลมหายใจ ลมหายใจก็เป็นแสงสว่าง เป็นเส้น เป็นสายรุ้ง แล้ว วิญญาณก็แสดงท่าทางว่าจะลอยออกไปวนเวียนๆ ๆ ขึ้นไป พอขึ้นไปสูงได้สักเมตร ๒ เมตร มันก็ ย้อนกลับลงมาอีก คล้ายๆ กับว่ายังเป็นหัวหน้าหัวหลัง จะไปแหล่มีไปแหล่ ผลสุดท้ายมันก็ติดตัว

ขึ้นไปลอยเด่นอยู่เหนือโลก พอมันลอยเด่นอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างก็หายไปหมด โลก แผ่นดินนี้ ก็หายไปหมด แม้แต่ร่างกายตัวตนก็หายไปหมด วิญญาณไปลอยเด่นอยู่เหมือนอย่างดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์อย่างนั้นแหละ แล้วมันมีแต่ “ความว่าง” สักพักหนึ่งพื้นแผ่นดินก็ปรากฏขึ้นมา ทำให้วิญญาณนั้นมองเห็นพื้นแผ่นดิน เหมือนๆ กับที่เรามองเห็นกันอยู่เดี๋ยวนี้

สักครู่หนึ่ง ร่างกายที่เคยอยู่อาศัยนั้น ก็ปรากฏเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาอนเหยียดยาว แต่วิญญาณมันก็เพียงแต่รู้ รู้เฉยๆ แล้วมันมองเห็นอะไรก็มีแต่เฉย เห็นอะไรก็มีแต่เฉย รู้อะไรก็มีแต่เฉย แต่ว่ามันมองเห็นอยู่เฉยๆ ทีนี้ร่างกายที่มองเห็นนั้นก็ขึ้นอีก เน่าเปื่อย ผุพัง สลายตัวไปตามเรื่องราวของมัน แล้วภายหลังมันสลายตัวไปหมดแล้ว มันก็ย้อนกลับคืนมาเป็นอีก เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาอีก แล้วก็สลายตัวลงไปอีก มันเป็นอย่างนี้ประมาณ ๔ - ๕ ครั้ง พอเสร็จแล้ว ในที่สุดก็รู้สึกตัวขึ้นมา ก่อนที่จะรู้สึกตัว ดวงสว่างนั้นไหวตัวนิดหนึ่ง แล้วก็ทรุดฮวบลงมาปะทะร่าง แล้วมีความรู้สึกแผ่วๆ แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็หายไป ความรู้สึกในทางกายนี้ก็คือรู้สึกตัวพื้นๆ ขึ้นมา จนกระทั่งรู้สึกตัวเป็นปกติ ในลักษณะอย่างที่เราว่านี่ก็เป็นลักษณะแห่งความตาย

ถ้าหากท่านผู้ใดนั่งสมาธิหรือทำสมาธิ จิตสงบเป็นอัปนาสมาธิ หรือแม้แต่ว่าทำสมาธิแล้ว จิตสว่าง กระแสจิตส่งออกไปข้างนอก ไปมองเห็นสิ่งต่างๆ รูปนิมิตต่างๆ มีลักษณะเหมือนกับฝัน แล้วตัวเราเองก็เดินไปเกี่ยวกับเขาทั้งหลายเหล่านั้น บางทีก็ไปพบกับพ่อแม่ปู่ย่าตายายที่ท่านตายไปก่อนแล้ว และบางทีก็ไปถามสุขทุกข์เขาว่าเป็นอย่างไร บางทีก็ดันทุรังไปถามเขาว่าเมื่อไรฉันจึงจะได้มาอยู่กับพวกท่าน อะไรทำนองนี้ แล้วเขาก็จะบอกว่าเวลานั้น เวลานี้ วันเดือนปีเท่า นั้น ท่านจะต้องตาย ตายแล้วมาอยู่กับพวกเรา อะไรทำนองนี้ มันก็เป็นไปได้

อย่างผู้ที่เป็นข่าวนั้น ก็มีลักษณะทำนองเดียวกัน อย่างคนที่ทำสมาธิภาวนาแล้ว จิตสว่าง กระแสจิตส่งออกไปข้างนอก เกิดนิมิตแล้วไปติดนิมิต เดินไปเกี่ยวกับนิมิต ไปโน่นไปนี่ ไปนรก ไปสวรรค์ หรือบางทีไปเห็นจนกระทั่งเมืองนิพพาน ในลักษณะอย่างนี้ เรียกว่าช่วงนั้นเราตายแล้ว ตายจากความเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ไปสู่ภาวะอย่างนั้น วิถีจิตของเราต้องเที่ยวอยู่ในภูมิของ ... ถ้าไปเที่ยวนรกก็เรียกว่าไปเที่ยวภูมิของนรก หรือภูมิของผี ถ้าไปเที่ยวสวรรค์ก็ไปอยู่ในภูมิของเทวดา ถ้าไปเมืองพรหมไปเห็นเมืองนิพพาน ก็อยู่ในภูมิของพระพรหม ของพระนิพพาน อันนี้จิตมันเป็นไปได้ชั่วขณะหนึ่ง

ทีนี้ขอให้ท่านทั้งหลายจงทำความเข้าใจไว้ว่า ถ้าหากว่าท่านทำสมาธิจิตจนกระทั่งรู้สึกว่าการจิตของท่านปล่อยวางร่างกาย ปล่อยวางความรู้สึกว่าอยู่ในโลกนี้ แล้วไปหลุดโผล่ขึ้นในอีกภพหนึ่ง โลกหนึ่ง เช่น เมืองสวรรค์ เมืองนรก อะไรทำนองนี้ นั่นแสดงว่า “ท่านตายแล้ว” แม้แต่เพียงว่าทำจิตให้สงบ นิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน อยู่ภายในจิต ร่างกายหายไปหมด แล้วจิตนิ่งสว่างอยู่ อันนั้นเรียกว่า “ตายแล้ว”

ที่นี้ทำไมพอตายแล้วจึง “ไม่ตายจริง” ที่ว่าไม่ตายจริง ก็เพราะว่า “ตายเล่นๆ” เป็นธรรมชาติของผู้ภาวนาจะต้องเป็นอย่างนั้น แม้แต่พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสรู้เป็น “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ท่านก็ตายมาแล้วไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ถ้าจิตของท่านเข้าฌานสมาบัติ เข้าสมาธิ ปล่อยวางโลกนี้ ไปรู้ที่อยู่ภายในจิตเมื่อไร เมื่อนั้นก็แสดงว่า “ตายแล้ว”

ฉะนั้น มนุษย์เรานี้ การภาวนาในเมื่อยังเป็นอยู่ที่นี่ ที่เราเป็นๆ กันอยู่ ความเป็นของจิตจะเป็น ๒ อย่าง อย่างหนึ่งพอจิตสงบ เคลิ้มๆ ลงไป สงบ สว่าง มีปีติ มีความสุข ความเป็นหนึ่ง (๑) ทางหนึ่ง จิตสงบ นิ่ง ว่างๆ ๆ ไป ความรู้สึกต่างๆ ไม่เกิดขึ้น แต่จิตของเราจะมีความรู้เฉพาะในจิตเท่านั้น บางทีว่างจนกระทั่งร่างกายตัวตนหายไป มีแต่จิตดวงเดียวที่สว่างไสวอยู่ (๒) อีกทางหนึ่ง เมื่อจิตสงบ ว่างลงไปแล้ว จิตจะปรุงขึ้นมาเป็นมโนภาพ บางทีมัน ไปเสียดจนสุดช่วงของมันแล้ว และมันก็ย้อนกลับคืนมาที่เก่า เข้าไปสู่อุปปนาสมาธิ มีความสงบละเอียดก็มี หรือบางทีไม่เป็นเช่นนั้น พอภาวนา “พุทโธๆ” เป็นต้น พอจิตหยุด “พุทโธ” แล้วสงบบ๊อบลงไป นิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน ภายหายไปหมด นี่ในลักษณะอย่างนี้ “ตาย” เหมือนกัน

แต่ถ้าหากว่าจิตไปนิ่งอยู่ในฌานเป็นเวลานานๆ ๗ วัน ๑๕ วัน ก็ตายได้ ๗ วัน ๑๕ วัน จะมีรูปร่างเดินออกไปจากร่างเดิม แล้วก็จะมีผู้ชักนำไป หรือบางทีก็มีคนมาควบคุมไปอย่างกับคัมภีร์นักโทษ อันนี้เรียกว่า “ตายอย่างธรรมดา” ที่นี้ถ้าหากว่าผู้มีบุญ ได้ทำบุญ ทำกุศลไว้มากๆ เวลาตายเขาจะมียานยนต์ เทวดาเอายานยนต์พาหนะมารับไปอะไรทำนองนี้ มันเป็น “กรรมนิมิต” ที่นี้ถ้าคนตายในสมาธิ ในขณะที่จิตเป็นสมาธิ ก่อนตาย จิตเข้าสู่สมาธิ จะมีวิญญูณเป็นดวงใสสว่างลอยออกไปโดยไม่มีร่างกาย ไม่มีตัว ไม่มีตน ร่างกายก็จะหายไปหมด นี่จะมีลักษณะอย่างนี้

เพราะฉะนั้น บางทีบางท่านพอเกิดเจ็บป่วยหนัก เกิดสลบลงไป แล้วจิตเข้าไปสู่สมาธิเอง โดยอัตโนมัติ แล้วสามารถไปรู้เห็นอะไรต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องของร่างกาย เช่น มีท่านผู้หนึ่งไปเจ็บป่วยอยู่ที่อเมริกา เขาเองก็ไม่เคยบวช ไม่เคยภาวนา ไปเป็นมะเร็งลำไส้ ให้เลือดเข้าไปเท่าไรๆ ก็ไหลผ่านๆ จนหมดบอกว่า คุณหมดหนทาง หมดหมดหนทางที่จะช่วยคุณแล้ว พอเสร็จแล้วเขาก็มาสำนึกได้ว่า เออ หมอช่วยไม่ได้ เราเองเราก็ช่วยตนเองไม่ได้ ก็สุดแล้วแต่มันจะเป็นไปเกิด เขาก็มากำหนดรู้จิต พอกำหนดเข้ามาสู่จิตแล้วตัวเองก็หายไป พอหายไปแล้ว จิตไปลอยเด่นสว่างไสวอยู่ แล้วมันก็มองลงมาดูร่างกายเดิม เห็นร่างกายเดิมเน่าเปื่อย ผุพัง สลายตัวไปหมด พอฟื้นขึ้นมาแล้วโรคภัยไข้เจ็บเขาก็หาย ทั้งๆ ที่หมอบอกว่าจะตาย แต่เขาก็หาย จนกระทั่งเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านที่ประเทศไทยได้ เหตุการณ์อย่างนี้ก็มี

ฉะนั้น ถ้าหากว่าเราทำสมาธิภาวนา ทำจิตให้สงบเป็นสมาธิ จิตเปลี่ยนสภาพจากปกติสามัญธรรมดาเข้าไปสู่ความเป็นสมาธิเมื่อไหร่ เมื่อนั้นเราตายแล้ว ใครจะพูดว่า ถ้าทำจิตให้เป็นสมาธิถึงขั้นอุปปนาสมาธิ จนกระทั่งตัวหายไป จะคุยว่าฉันเคยตายเล่นๆ มาแล้ว ก็พูดได้ แล้วถ้าหากว่าใครทำสมาธิผ่านขั้นนี้บ่อยๆ เขาจะรู้สึกได้ว่า ความตายไม่ใช่ของแปลก จะเห็นว่าตายนี้สบายที่สุด

พระพุทธเจ้าว่า “มรณัมปิ ทุกขัง” ความตายเป็นทุกข์ ในเมื่อถึงจุดแห่งความตายกันจริงๆ อันนี้เอาความจริงที่เคยผ่านมาแล้วมาพูดกัน ผู้ที่ทำให้จิตใจเป็นสมาธิ จิตสงบ ละเอียด แต่ละครั้ง คือ “ตายแล้ว” จะมองเห็นว่า “ความตาย” ไม่มีทุกข์ แต่จะทุกข์ก่อนที่จะถึงความตาย

ถ้ามีใครถามว่า “มรณัมปิ ทุกขัง” ความตายเป็นทุกข์ มันเป็นทุกข์อย่างไร อาตมาก็ค้น คัมภีร์ อ่านคัมภีร์ อ่านโวหารของครูบาอาจารย์มาตั้งเยอะ ว่าท่านผู้ใดอธิบายไว้ว่า ความตายเป็นทุกข์อย่างไร ก็มีแต่ว่าทุกข์เพราะจะจากพ่อจากแม่ จากลูกจากเมีย จากทรัพย์สมบัติ ทุกข์เพราะจะต้องทิ้งร่างกาย มันก็เลยทุกข์เพราะความตาย ทุกข์เพราะจะจากต่างหาก เพราะฉะนั้น จึงพูดได้ว่า ความตายมันไม่มีทุกข์ แต่มันทุกข์ได้ เพราะก่อนที่จะตาย คนที่จะไม่ตายเป็นทุกข์ คนที่กำลังจะตาย ก็เป็นทุกข์ แต่ว่าตายแล้วหมดทุกข์ทันที เรื่องของเรื่องมันเป็นอย่างนี้

พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า “ชราปิ ทุกขัง” แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ “มรณัมปิ ทุกขัง” ความตายก็เป็นทุกข์ แต่เมื่อถามกันจริงๆ แล้ว ตายมันทุกข์อย่างไร ทุกท่านจะต้องบอกว่า ทุกข์เพราะจะต้องพลัดพรากจากสิ่งโน้นสิ่งนี้อะไรทำนองนี้ คำว่า “ทุกข์” เพราะความตายก็ไม่มี เพราะฉะนั้น ความตายจึงไม่เป็นทุกข์ ถ้าตายจริงๆ ตายแล้วมันไม่มีรูปมีร่าง จะเอาทุกข์มาจากไหน คนเรามีทุกข์เพราะมีร่างกาย มีสุขเพราะมีร่างกาย มีทุกข์เพราะมีร่างกายอันนี้ ขอพูดที่ตรงนี้ก่อน ก่อนที่จะจบ

ตราบใดที่กายกับใจยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ เช่น อย่างรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ตามกฎของเบญจขันธ์ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้ารูปคือร่างกายยังปรากฏอยู่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ปรากฏอยู่ แต่ถ้ารูปหายไปจากความรู้สึก เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็หายไป เพราะจิตไม่มีที่จะปรุงแล้ว ร่างกายหายไปหมดแล้ว เครื่องมือไม่มี จิตดวงนี้มีแต่หนึ่งอย่าง เดียวถ้าไม่มีตัว นิ่งอยู่เหมือนกับดวงไฟที่เรามองเห็นอยู่ที่นี่ แต่ถ้าหากไปสวมสอดเข้าไปในร่างกาย เมื่อไรแล้ว จะแสดงปฏิกิริยาออกมาทันทีตามอารมณ์ที่มันผ่านเข้ามา พอไปสอดแทรกเข้าไปในร่างกาย กายมีตา ก็ใช้ตามองดู เมื่อใช้ตามองดูแล้วก็ปรุงไปตามความรู้สึก ถ้าสิ่งใดที่ชอบใจก็ปรุงว่าสวยว่างาม อะไรที่ไม่ชอบใจก็ปรุงว่าจี๋วิ้วจี๋เห่ เพราะมีตา ดู ถ้าตาหายไปแล้วไม่มีที่จะมองดูรูป ถ้าหูไม่มีก็ไม่มีสิ่งที่จะฟังเสียง เพราะฉะนั้น เมื่อกายหายไปแล้วยังเหลือแต่จิตดวงเดียวล้วนๆ นี้จะไม่มีความสุข ไม่มีทุกข์ ถ้าใครทำถึงที่จุดนี้แล้ว จะรู้ทันทีว่า เราสุข เราทุกข์ เราดีนรณ เราวุ่นวิ่วววย เพราะร่างกายอันนี้ ในเมื่อสลัดกายนี้ทิ้งออกไปแล้วมันก็ไม่มีอะไรที่จะทำให้เกิดทุกข์ ถ้าหากว่าจิตดวงนี้มันสลัดออกจากกายไป ถ้ากิเลสหมดมันก็ไม่ต้องย้อนกลับมาสู่กายนี้อีก ก็ไปสู่พระนิพพาน

ในการทำงานเดียวกัน ในขณะที่เรานั่งสมาธิภาวนานี้ วิดก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา เราจะรู้สึกมีได้ในขณะที่กายปรากฏ ในเมื่อเรามีกายอยู่ เราก็ภาวนาพุทโธ พุทโธๆ ได้ แต่ถ้าภาวนาพุทโธ แล้วกายหายไปหมด คำว่า “พุทโธ” ก็หายไป ในขณะที่เรภาวนาพุทโธ พุทโธๆ อยู่ กายก็ยังมิอยู่ จิตก็ยังภาวนาพุทโธอยู่ ถ้าจิตของเราซึ่งในคำว่า “พุทโธ” มันก็เกิดปีติ เกิดความสุข ถ้าหากว่ากายละเอียดลงไป แล้วกายหายไปจากความรู้สึก วิดก วิจารณ์ ปีติ สุข หายไปหมดเพราะมันไม่มีที่เกิด

เพราะฉะนั้น สุขเกิดที่กาย ทุกข์ก็เกิดที่กาย ความเดือดร้อนวุ่นวายทั้งหลายเกิดที่กาย พระพุทธเจ้า ท่านจึงสอนให้พิจารณากาย

การปฏิบัติธรรมนี้ ถ้ามีใครถามท่านว่า เอาอะไรเป็นหลัก “เอากายกับใจเป็นหลัก” ท่านทั้งหลายอาจจะไม่ได้เรียนคัมภีร์มา ไม่ได้ท่องแบบมา ไม่ได้จำบทต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติมาแล้วเราจะปฏิบัติได้ไหม เช่น อย่างอภิธรรมเราก็ไม่รู้ พระสูตรเราก็ไม่จำ พระวินัยก็รู้แต่เพียงศีล ๕ ภาวนาก็รู้แต่เพียง “พุทโธ – ยุบหนอพองหนอ – สัมมาอรหัง” รู้กันเพียงแค่นี้ แล้วเรามีทางที่จะปฏิบัติได้ไหม

เอากันอย่างนี้ดีกว่า ถ้าเราทำความเข้าใจอย่างนี้ว่า คัมภีร์ธรรมนี้ คือ กายกับใจของเรา ที่นี้วิธีปฏิบัติกับคัมภีร์ธรรมของเราเนี่ย ฝึกจิตให้มีสติ รู้อยู่ที่การยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจ เอากันอย่างนี้ก่อน เรื่องอื่นยังไม่พูดถึง เอากันแต่เพียงแค่ว่าให้ฝึกจิตให้มีสติตามรู้การยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจ ไม่ต้องไปพูดถึง จิต เจตสิก รูป นิพพาน อะไร อันนั้นยกเอาไว้ก่อน พระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถ์ ยกเอาไว้ก่อน ฝึกจิตให้มีสติ ให้รู้ทันการยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด อันเป็นเรื่องชีวิตประจำวันของเราให้เก่งขึ้นๆ ให้คล่องตัวขึ้น จนกระทั่งรู้สึกได้ว่า เราไม่ได้ตั้งใจที่จะกำหนดรู้ อะไร แต่จิตของเรานี้มีการตามรู้ไปเองเป็นอัตโนมัติ เราสามารถที่จะรู้ ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ขอลถามหน่อยเถอะว่า เมื่อท่านภาวนาแล้วไปเห็นนรก นรกเขาช่วยเหลืออะไรเราบ้าง เขาให้เงินให้ทองเรามาไหม แต่ถ้าเราภาวนาแล้วเราสามารถตามรู้ทันการยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจ เราจะได้ “สติปัญญา” แก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน

ทุกข์ สุข ที่ท่านสัมผัสรู้อยู่ในปัจจุบันนี้ เกิดจากอะไร เกิดจากการยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ไม่ใช่เกิดที่อื่น ที่นี้ ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด นี้ มันเป็นเรื่องของอะไร เรื่องของกายกับใจของเราเอง เพราะฉะนั้น เมื่อเรามาฝึกสติให้รู้ทันอยู่กับสิ่งเหล่านี้ในปัจจุบัน เราสามารถที่จะสร้างพลังงานทางสติ ทางสมาธิ สติปัญญาของเราจะคล่องแคล่วว่องไว นี้เอากันอย่างนี้สำหรับผู้ที่ไม่ได้ท่องคัมภีร์มา หลวงพ่อขอยืนยันว่า เอากันอย่างนี้

เรียนหนังสือก็จบกันเพียงแค่ประโยค ๔ จำได้ไม่เท่าไร พอไปพูดถึงเรื่องคัมภีร์อะไรขึ้นมา นี่ก็นำคิดอยู่เหมือนกัน นักปราชญ์ในเมืองไทยเรานี้ ยิ่งรู้มากเท่าไรก็ยิ่งขัดคอกันเอง ยิ่งรู้มากยิ่งเถียงกัน แสดงว่าเรายังไม่เข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ภาษาที่พระพุทธเจ้าท่านบัญญัติไว้ให้เราพูดกันรู้เรื่องคืออะไร คือ “ศีล” ถ้าเราพูดกันตามภาษาของศีลรู้เรื่อง ก็แสดงว่าเราเข้าใจในธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า นี้ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อเอา แต่ปฏิบัติเพื่อเสียดละ เราปฏิบัติศีลไม่ใช่ว่าจะหอบศีลเอาไว้ ปฏิบัติสมาธิหอบสมาธิเอาไว้ เจริญปัญญาหอบปัญญาเอาไว้ ถ้าหากว่าเราปฏิบัติเพื่อเอาอะไรก็เอาๆ ๆ เอามา สะสมไว้ในใจ นี่ก็เกิดปัญหาขึ้นมา ประเดี๋ยวศีลคืออะไร สมาธิคืออะไร

ปัญหาคืออะไร ประเดี๋ยวก็มีจิตวิญญูคืออะไร สัมมาทิฏฐิคืออะไร วุ่นวุ่นวายไปหมด ฉะนั้น เรา มาดูกันที่กายที่ใจของเรา ให้มีปัญญาแก้ปัญญาชีวิตประจำวันที่กายที่ใจของเราให้ได้ไม่ตีหรือ

การพิจารณาธรรม ดั้นเข้าขึ้นมา ท่านเป็นผู้ครองเรือน แม่บ้านเพียงแต่ตั้งปัญหาว่า วันนี้ สามีจะได้รับประทานอะไรหนอ ลูกเต้าจะได้รับประทานอะไรหนอ สิ่งที่จะได้มารับประทานนั้น เราได้มาจากไหน ถ้าคนมีปัญหา เราก็ต้องไปซื้อไปหามา ถ้าเราไปลักไปขโมย ก็ผิดศีล ๕ มันก็เกิด เป็นศีลเป็นธรรมขึ้นมา ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำด้วยความมีสติสัมปชัญญะ เป็นการปฏิบัติธรรม ทั้งนั้น

ฉะนั้น ถ้าท่านจะเป็นนักปฏิบัติธรรม อย่าไปยึดมั่นในวิธีการให้มากเกินไป หนังสือที่ท่าน กำลังจับปากกาเขียนอยู่นั้นแหละ ทำสติจึงให้ดี ให้มีสติอยู่กับที่ตรงนี้ ท่านทำอะไรให้มีสติอยู่ทุก ขณะจิต ทุกลมหายใจ นั่นคือแผนการฝึกสมาธิ เพราะฉะนั้น ที่ในคัมภีร์ท่านนั้น สาธุ ไม่ได้ลบหลู่ดู หมิ่นท่านหรอก ท่านพูดไว้ถูกหมดนะ ในคัมภีร์ท่านเขียนไว้ถูกหมด บางท่านนี่จับหนังสือคัมภีร์วิ สุทธิมรรค หลวงพ่อเคยเห็นกับตา จับคัมภีร์วิสุทธิมรรคมาโยนเป๊ะ! ไซ้ไม่ได้นี่! ถ้าหากว่าคัมภีร์ สุทธิมรรคใช้การไม่ได้ โฉนจะดำรงอยู่ได้ถึง ๒,๕๐๐ ปี ตกลงว่า การเรียนธรรมะตามแนวทางของ พระพุทธศาสนานี้ พวกเรามีอยู่อย่างนี้ (๑) รู้ขาด และ (๒) รู้เกิน รู้พอดีนี้หายาก ที่นี้พวกเรารู้พอดีนี้รู้ แล้วต้องแก้ปัญหากิจใจของตัวเองได้ จึงจะได้ชื่อว่าสามารถเอาธรรมะมาปรับปรุงจิตใจ หรือ ดัดแปลงจิตใจของเราให้มีแนวโน้มไปในทางบุญทางกุศล ทางความสุขได้

อาตมามีโอกาสไปประเทศออสเตรเลียเพียง ๗ วัน ฝรั่งเศสที่พอจะพูดภาษาไทยได้รู้เรื่อง เขา จะบอกว่า ธรรมะในทางปริยัติ พระคุณเจ้าไม่จำเป็นต้องมาสอนก็ได้ พวกข้าพเจ้าเรียนมามาก พอสมควร แต่ยังข้องใจอยู่ตรงที่ว่า ทำอย่างไรหนอจึงจะเอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขที่จิตใจ สามารถแก้ไขปัญหากิจใจของตัวเองได้ สามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้ นี้! มันลงอยู่ที่ตรงนี้เท่านั้น ถ้าพูดถึงว่าคัมภีร์พระไตรปิฎกนี้อ่านมาพอสมควร เขาว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ความรู้ในหลักธรรมะ ในศาสนาพุทธก็ดี ในศาสนาอื่นก็ดี หรือในสายวิชาความรู้ใดๆ ก็ดี ที่เราได้ยินได้ฟังกันอยู่นี้ ทุกสิ่งทุกอย่างก็เป็นวิชาความรู้ วิชาความรู้ทั้งหลายเหล่านั้นก็คือ “ธรรมะ” ธรรมะอันเป็นประเภทสภาวะธรรมพระท่านไม่สอน ท่านว่าให้พิจารณา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ให้เห็นเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้าสมมุติว่าท่านผู้นี้เรียนจบวิทยาศาสตร์ มา ท่านผู้นี้เรียนจบรัฐศาสตร์ ท่านผู้นี้เรียนจบเศรษฐศาสตร์ ท่านผู้นี้เรียนจบครุศาสตร์ ถ้าเราจะไม่ เอา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามที่พระท่านสอน คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มาพิจารณา เราจะเอาวิชาความรู้ที่เราเรียนมาตามสายต่างๆ นั้น มาเป็นอารมณ์ มันจะไม่สามารถทำจิตใจให้สงบ เป็นสมาธิได้หรือ

อาตมาว่ามีทางพอที่จะทำได้ เพราะเท่าที่สังเกตดูและได้ข้อมูลจากผู้ที่เขากวาวน่าเป็นจริงๆ เขาบอกว่า ได้พิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก พอจิตสงบปุ๊บลงไป เรียนทาง

วิทยาศาสตร์มา มันทิ้งอารมณ์ทางนี้ แล้วมันไปค้นทางวิทยาศาสตร์โน้น รั้งก็ไม่อยู่ ไปรบกวนมันก็ ฟุ้งใหญ่ เลยต้องปล่อยให้มันค้นวิทยาศาสตร์ของมันไป นี่อันหนึ่งละ ทีนี้บางท่านใครเรียนมาทาง โหน พอจิตสงบเป็นสมาธิลงไปแล้ว ตอนนั้นทุกสิ่งทุกอย่างมันจะเป็นไปเอง เช่น อย่างสมมุติว่า ใครอาจจะนั่งสมาธิอยู่เวลานี้ พอจิตสงบปั๊บลงไป ตอนแรกก็ตั้งใจฟังหลวงพ่อบุญทศน์ พอจิตสงบปั๊บ ลงไปแล้ว จิตก็เป็นไปเองโดยอัตโนมัติ มันดึงกลับไปตรวจดูบ้านช่อง ลูกคนโน้นอยู่อย่างไร ประตุ หน้าต่างปิดคิหรือเปล่า อะไรทำนองนี้ มันไปตรวจค้นของมันอยู่โน้น แต่ว่าสตินี้ก็วิ่งตามๆ ไป สะกักรอยรู้ทันหมด เพราะฉะนั้น ถ้าจะเป็นนักปฏิบัติธรรมเพื่อความรู้แจ้งเห็นจริงกันจริงๆ เรื่อง ชีวิตประจำวันนี่เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ให้มีสติกำกับ รู้อยู่ตลอดเวลา

ถ้าสมมุติว่าท่านเป็นอาจารย์สอนโรงเรียนต่างๆ ถ้าท่านคิดว่าท่านจะสอนสมาธิของนัก เรียนนักศึกษาของท่าน โดยที่ไม่ให้เขารู้สึกตัว เราก็มีวิธีการ พอเข้าไปยืนหน้าห้องปั๊บ เตือน นักเรียนทุกคน นักเรียนทุกคนทอดสายตามายังข้าพเจ้า ส่งความรู้สึกมาที่ข้าพเจ้า สนใจในตัว ข้าพเจ้าอย่างเดียวเท่านั้น อย่าไปสนใจที่อื่น แล้วเรามีอะไรก็สอนไปๆ พอรู้สึกว่่านักเรียนของเราจะ เผลอส่งใจไปอื่น ส่งสายตาไปอื่น เราเตือนเป็นระยะๆ จนกว่าจะจบชั่วโมงสอน ในทำนองนี้ เข้าใจ ว่านักศึกษาของเราจะได้สมาธิสนับสนุนการศึกษาอย่างไม่รู้ตัว ถ้าเราทั้งหลายที่ได้ฝึกสมาธิ รับการ ฝึกสมาธิอย่างไม่รู้ตัวมาแล้วนี้ ถ้าท่านไม่มีสมาธิเรียนจบปริญญามาได้ได้อย่างไร ท่านจะทำงาน ใหญ่โตได้อย่างไร ครอบบ้านครอบเมืองได้อย่างไร อันนั้นสมาธิธรรมชาติที่เราเรียนมา ถ้าหาก สมมุติว่าเราตั้งใจมาฝึกสติให้มันรู้อยู่กับเรื่องธรรมชาติของเรานี้ให้มากที่สุดแล้ว รับรองว่าเราจะ ได้ สมาธิ

ทีนี้เรื่องการละบาป ละความชั่ว อะไรต่างๆ สัต ๕ ข้อนี้มีแล้ว ไม่ต้องไปกังวล โลก โกรธ หลง เอาไว้บ้าง เมื่อเข้านี้ได้ยิน ท่านกิตติวุฑโฒ ท่านเทศน์ ท่านบอกว่า “เอาต้นหาปราบคณหา” ต้นหาความทะเยอทะยานมันเป็นกิเลสชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในจิตใจคน ในเมื่อจะปราบต้นหาเราก็เอา ต้นหาปราบคณหา นี่หมายความว่าอย่างไร ความทะเยอทะยาน อยากได้ อยากดี อยากมี อยาก เป็น เราพยายามเอาต้นหาของเรานี้ให้มันทะเยอทะยายอยากปฏิบัติ สัต สมภาธิ ปัญญา เพื่อให้สัต สมภาธิ ปัญญา มีพลังแก่กล้าขึ้น มันก็เป็นพลังขจัดคณหาฝ่ายชั่ว นี่ท่านหมายความว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้น เอากิเลสปราบกิเลส โลก โกรธ หลง เรามีอยู่ในใจ เรามาฟังเทศน์เวลานี้ เพราะความ โลก อยากได้สัต ได้ธรรม เรานั่งปฏิบัติเพราะความโลก อยากได้สมาธิ เราใช้สติปัญญาค้นคิด พิจารณา เพราะความโลกอยากได้ปัญญา เมื่อใช้พลังแห่งความโลกแสวงหาพลังของสัต สมภาธิ ปัญญา ให้เกิดขึ้นที่จิตของเราพร้อม มันก็มีประสิทธิภาพ สามารถที่จะขจัดความโลกฝ่ายชั่วออกไป จากจิตใจได้อย่างไม่มีปัญหา เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมเกี่ยวกับเรื่องสมาธิโดยตรง ถ้าเราจะละ ชั่ว ให้เคร่งในสัต ๕ ข้อ ถ้าเราจะปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดมีสมาธิ เกิดมีปัญญา ต้องมันใจทำจิตให้มี

อารมณ์สิ่งรู้ ทำสติให้มีสิ่งระลึก อารมณ์สิ่งรู้ของจิต คือ ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ทำ พูด คิด ให้มีสติตามรู้กับสิ่งเหล่านี้ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจ แล้วเมื่อเราฝึกจนคล่องตัว จนชำนาญ เราจะได้พลังทางสมาธิ สติปัญญา แก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันของเราได้เป็นอย่างดี

ในท้ายที่สุดนี้ ด้วยอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงดลบันดาลให้ทุกท่านประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนา ในที่ทุกสถาน ตลอดกาลทุกเมื่อ เทอญ

๑ แสดงธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๑

ขอท่านผู้อ่านบทความธรรมะนี้ จงเข้าถึงพระพุทธธรรมเพื่อประสบสันติสุขทุกท่านเทอญ

พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ๑๑:๐๓:๒๐ น.
ปรับปรุงสำนวนและพิสูจน์อักษร โดย อ. นิธิ ศิริพัฒน์

